NĂM THỨ TƯ — SỐ 295 MỖI SỐ 5 xu 庚午年六月初七日 NGÀY THỨ TƯ 2 JUILLET 1930

GIÁ BÁN
ĐÔNG-PHÁP | NGOẠI-QUỐC
Một năm | Sáu tháng 2,80 | Ba tháng 1,50

Mua báo phải trả tiền trước. Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN. - Ai đăng quảng cáo việc riêng tin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN 聲民

LA VOIX DU PEUPLE
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

Chủ nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN ĐÌNH PHIÊN
Báo quán Đường Đông-Ba, Huế
Giấy thép nói số
Giấy thép: TIẾNG-DÂN — Huế

Cách dùng của, xa xí thì không đủ, kiệm ước thì có thừa.

TÀI CHÁNH TRONG NƯỚC

(Việc kinh-phí của nhà-nước cùng sức phụ đởm của quốc dân phải xứng hợp nhau)

Đã là một nước thì về việc công-an công-lợi phải có kinh-phí. Mà khoản kinh-phí ấy lấy đâu mà chịu? Tất nhiên toàn dân trong nước ấy phải đởm phụ. Vì việc nước là việc chung như sắp đặt chánh-trị, kinh-lý quốc-phòng, mở đường giao-thông, dựng nền giáo-dục v.v. đều là những việc quan-hệ trong cuộc trị-an chung mà không phải riêng một ai đứng ra chủ-trương được, nên phải có một cái cơ-quan chung để đảm đương việc ấy. Cơ-quan chung ấy tức là nhà nước. Song nhà-nước không phải có cái kho tiền riêng xuất ra mà làm những việc nói trên, nên nhân dân trong nước phải tùy theo tài-sản nghề nghiệp mình chia nhau mà chịu khoản phí ấy; nói rõ ra tức là nhân-dân chia nhau chịu thuế vậy.

Kinh phí của nhà nước đã là của tự dân xuất ra; bởi vậy nên dân giàu thì kinh-phí trong nước được dồi dào, dân nghèo thì kinh-phí trong nước phải chật hẹp. Xưa nay đông tây các nhà kinh quốc trứ-danh, nói đến tài chánh trong nước thì trước hết phải lưu tâm mà mở đường kinh-tế cho nhân dân, chính vì lẽ ấy. Trái lại chỉ chặt lấy ngọn mà không vun đến gốc, của trong nhân-dân đã nguồn khô gốc cạn, không đủ sức phụ đởm, mà kinh-phí trong nước cứ một ngày mỗi thêm, thì nhân dân không khỏi khuẩn cùng mà cái kho kinh-phí của nhà nước cũng không tránh khỏi cái nạn khô kiệt. Thuở nay những nước, trước lúc diệt vong, thường hay lộ ra cái cảnh tượng «nhà tựa khánh treo, đồng không cỏ mọc» (室如懸磬, 野無青草) là thế.

Xem thế thì rõ, kinh phí trong nước dầu về tình cảnh nào, cũng phải sắp đặt châm chước cho thích hợp với tài-lực trong dân gian; mà nhứt là ở vào nước nào, công nghệ chưa phát đạt, thương mãi chưa thạnh-hành, giao thông còn chậm trễ, dân trí còn dê hèn thì đường kinh-phí của nhà nước lại cần phải kiệm ước để đặt hơn. Đó là cái lẽ tự nhiên vậy.

Có kẻ nói «Việc kinh phí trong nước toàn là việc công an công ích, có quan hệ đến lợi hại chung cả công chúng; huống đương khoảng nội tình lộn xộn, ngoại giới lao xao, không có cách gì mà trù thêm cho rộng rãi ra thì chớ, còn toan làm cho chật hẹp lại, không phải là trái với tình thế hay sao?»

Câu hỏi ấy dầu ai cũng không lẽ gì bác hẳn đi được. Tuy vậy, tựu trong sự khó mà châm chước thêm bớt, để làm cho công việc khỏi bế trệ mà kinh-phí không trồi lên, tưởng cũng không phải toàn là không có phương pháp gì. Ký giả không phải là nhà khảo cứu về môn tài-chánh, song cứ theo tình hình trong xứ cùng những cách người xưa đã thi hành trong lúc tài chánh khuẩn bức mà rõ có hiệu-nghiệm, xin bày tỏ ra sau này, để cho nhà đương cuộc khảo sát:

Một là bớt phù phí. Trong khoản kinh-phí, trừ số thường chi có nhứt định, ngoài ra có những việc không cần cấp mà thường năm cũng tốn đến một số lớn. Theo lối văn minh vật chất ngày nay, những cuộc tiếp rước, tiệc tùng, lễ lạc v.v. muốn làm huê hòe mấy cũng được, song có làm giản tiện lại cũng không có đều gì là hại. Vậy nên xét đều gì bớt được bao nhiêu thì bớt đi.

Hai là thải nhũng viên. Cơ quan hành-chánh là một bộ phận không thiếu được, song tựu trung cũng không khỏi có cái tệ nhũng lạm: đem những kẻ ngồi không mà cho lương hướng cũng là một đều tệ. Vậy nên xét chức nào làm việc gì, người nào xứng chức gì, vì phần việc mà chọn người cho xứng đáng; còn những chức gì có tên mà không có việc làm thì nên giảm bớt.

Ba là liệu công việc. Phù-phí, nhũng viên, bớt giảm đã đành, còn các công việc tiến hành, tuy đều là việc phải làm, song tựu trong cũng có việc cấp việc hoãn. Vậy nên xét cho kỹ càng mà sắp đặt cho có thứ tự, việc gì cấp thì làm trước, việc gì hoãn thì làm sau; sang sớt châm chước với nhau thì công việc vẫn tấn-hành mà số phí có thể cung cấp dần dần, không đến nỗi trăm việc cũng tiêu trong một hồi mà phải đến khuẩn bức.

Bốn là hạn số lính ngoại ngạch. Về việc phòng nhàn trị an, đã có binh lính, tòa binh luật, sở cảnh-sát, sở liêm-phóng, số chi đã có nhứt định; song trên mười năm nay nhân trong xứ có cuộc lộn xộn mà những chưn dò thám, một ngày một thêm; tựu-trong nhiều kẻ mượn gió bẻ măng, chỉ làm cho nhân dân thêm oán, thật không ích cho nhà nước mà số tiền phí không phải là ít. Việc khác cũng thế.

Năm là đánh thuế những đồ xa xỉ. Phàm những vật thuộc về xa hoa tiêu phí mà không ích cho người, lớn thì rượu, thuốc phiện, nhỏ thì đồ bạc vàng gấm vóc, cho đến son phấn nọ kia, trong cuộc sinh hoạt không cần gì đến mà người ta đua nhau sắm dùng; về loại ấy nên gia thuế một cách đặc biệt, mà hạ bớt giá muối thuế chợ cho dân, đó cũng là việc cần.

Đại loại như thế, nếu chánh phủ lưu tâm châm chước cho mọi việc cũng được thích hợp thì khoan được phần nào, dân gian đỡ được phần ấy, mà kinh phí nhà nước cũng không đến thiếu thốn. Đó cũng là một đều thiết thời vậy. Danh ngôn tây có câu: «Ai mua những đồ không thiết thì sẽ bán đến đồ cần dùng». Cá nhân có vậy mà việc nước cũng thế; đương khoảng nước cùng dân đói này, có ai lưu tâm đến chỗ ấy không?

Kiệm-Ước

Thông-kê văn-học trước-thuật các nước

Năm 1929, kể sách xuất-bản trong thế-giới về phần 5 nước Tô-Nga, Đức, Anh, Pháp, Ý, thì số sách xuất-bản như sau này:

Tô-Nga	36.680 thứ
Đức	31.216 —
Anh	43.820 —
Pháp	11.922 —
Ý	6.533 —

Còn các nước khác so với mấy năm trước không trội bao nhiêu.

...

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN
Công-nghiệp ông PASTEUR
Y-sĩ TRẦN-ĐÌNH-NAM soạn
Giá 0$08
TIẾNG-DÂN

IN MAU, GIÁ RẺ
Bản-quán in đủ các thứ giấy má sổ, sách thơ thiếp đủ các kiểu chữ quốc ngữ; chữ tây, chữ hán.
Tiếng-Dân

CHUYỆN HAY

Chữa bệnh mê-tín

Theo khoa-học mà suy xét thì những lối mê tín, không có gì là căn cứ xác thực cả. Thế mà người đã mê-tín cái gì thì trong tinh thần có chịu cái ảnh hưởng vô căn ấy nó chi-phối. Như xứ ta đau thì cúng ma mà cũng có hồi lành. Nghe nói ai yếm chú mình mà lo sợ thành bệnh (nhứt là đàn bà và dân quê), ấy là lòng mê tín đã sâu, nên những đều nghi tưởng nó xoay khuấy tinh thần mình mà thành có thay đổi, đến khi biết rõ thì đều ấy thật là đáng buồn cười.

Trước vài mươi năm nay, người Nhật bản có một cái mê-tín, tin rằng «ai un đốt móng tay trên lửa thì sẽ sinh bệnh điên». Vì thế một người kia phạm cái chuyện ấy, mà phát ra bệnh điên. Ông thầy thuốc cho thuốc lâu mà không lành, sau ông biết nguyên nhân cái bệnh như thế, ông đứng trước mặt người bệnh, cắt móng tay của ông đốt trên lửa cho người bệnh xem. Một lần như vậy, người bệnh chưa tin, ông làm hai lần, ba lần, người bệnh tự nhiên mạnh giày, không thuốc thang gì cả.

Đó là một cách trị bệnh mê tín. Ở xứ ta nhiều nơi miễu nọ đền kia, người ta thường cho là linh nghiệm (trừ mấy vị thần có công đức mà dân gian thờ phụng không kể), như quỉ trâu ma rắn, nhiều nơi không ai dám đông đến mà cúng đơm cầu nguyện rất là náo nhiệt. Gần vài ba mươi năm nay, những đền miếu nào vô-phúc gặp chỗ làm đồn, làm đường xe lửa, người Tây bắt phá hủy đi mà không thấy điều gì hiển linh, người mình nhân đó mà dám bớt một ít mê tín. Song đó là số rất ít, còn ngoài ra thì cái thói mê-tín in sâu trong não dân ta còn nhiều, nên những bọn đồng bóng bói số, còn mượn cái tên «thần-thánh» ngày xưa mà phỉnh lừa người ta để kiếm xu. Đều ấy có trở ngại cho đường tấn hóa không phải là ít. Cái mê tín cũ chưa sửa xong, cái mê tín mới lại tới, ông thần khoa-học kia có mau mau tìm chỗ bệnh nguyên mà chữa sớm cho khỏi sinh ra cái «tinh thần bệnh» chăng?

Hay chuyện

Tường thuật cuộc thảo luận về những việc biến-động xảy ra ở Đông-dương tại Hạ-nghị-viện Pháp hôm 20 Juin

Ông Alexandre Varenne, nguyên Toàn-quyền Đông-Dương, cho rằng những cuộc biến động ở Đông-dương vừa rồi là do các phái viên của Mạc-tư-Khoa (Nga gây ra. Ông yêu cầu cho người Annam được thỏa lòng ít nhiều về đường chính-trị và hành chính, và nhiều sự cải cách để mở rộng nền tự trị cho xứ Đông-dương dưới quyền quản cố của nước Pháp. Tuy vậy ông có nói rằng: *Cứ như tình thế ngày nay mà cho Đông-dương độc lập thì là một cái hại to.* Ông lại có đề khởi việc lập một Thượng ủy hội điều tra về các sự cải cách có thể thi hành được.

Ông Thoumyre, nghị viên hạt Seine Inférieure có nhắc đến những nguyên nhân sự cai trị của người Pháp ở Đông-dương, những công cuộc của người Pháp đã làm nên ở Đông-Dương. Ông có nói cái phong trào hiện thời ở Đông Dương không phải là chống riêng với nước Pháp mà là chống cả với các nhà cầm quyền Annam nữa. Kết luận ông yêu cầu bài trừ cọng sản.

DU LỊCH TRUNG-KỲ

TỪ PHAN-THIẾT RA HUẾ

(Tiếp theo)

Nha-trang. — Nha-trang là tỉnh lỵ tỉnh Khánh-hòa; ở bên hữu sông Cái trước mặt biển. Gió núi có, gió biển nhiều, bãi biển đã rộng lại sạch, thiệt một nơi hứng gió biển rất tốt.

Xứ Nha-trang buổi xưa là đất Chiêm-thành. Thế kỷ 17, chúa Nguyễn lập ra doanh Thái-khang. Vua Tây-sơn đổi tên là Bình-khang. Vua Gia-long đổi lại là trấn Bình-hòa. Đến đời Minh-mạng mới gọi là tỉnh Khánh-hòa.

Đến Nha trang nên đi xem;

1) sở Thực-nghiệm Pasteur ở trong thành phố Nha-trang; bác-sĩ Yersin lập ra trong năm 1895; hiện nay để khảo cứu các bệnh súc vật, nhất là bệnh hạch trâu bò;

2) tháp chàm Pô-nagar, ở bên tả sông Cái, đối diện với thành phố Nha-trang; tháp ấy dựng lên trong thế kỷ thứ 7, đến thế kỷ 12 có sửa lại; buổi trước có 8 cái, nay trúc đổ chỉ còn 4 cái; năm 1907, trường Viễn-đông có xây đắp lại sơ sơ bề ngoài để đề phòng sự trúc đổ;

3) thành Khánh-hòa, cách Nha-trang 11 km, nơi ở quan Annam; lập ra năm 1793 (số nhiều các thành Annam khác ở Trung kỳ lập ra sau năm 1802, nghĩa là sau khi vua Gia-long đã thống nhứt Nam-Bắc); ở đó có sự tích quân Tây-sơn đánh quân vua Gia-long: tháng năm năm 1794, hoàng tử Cảnh và giám mục Bá-đa-lộc bị quân Tây sơn vây ở đó gần một tháng sau có quân đến cứu mới thoát; cũng năm ấy, vào khoảng tháng 11, tướng quân Võ-tính cũng bị quân Tây-sơn vây ở đó;

4) cửa Chụt, cách Nha-trang 6 km,

5) sở thực nghiệm về hải học ở Cầu-đá, xa hơn Chụt một đoạn;

6) Cửa Bé, cách Nha-trang 8 km;

7) Suối dầu, sở trồng cao-su của sở Thực nghiệm Pasteur, cách Nha-trang 18 km; gần đó có Hòn-Bà là đỉnh núi để thực nghiệm cách trồng các giống cây;

8) Ninh-hòa, một thành phố nhỏ, cách Nha-trang 34 km, con đường thông với Banmêthuột.

Đường Nha-trang — Sông-cầu: Ninh-hòa (34 km), Ninh-đin (41 km, bên trái có đường đi Hòn-khói cách đó 12km), Vạn-giả (61 km), Tu-bông (75 km), trạm Phú-hòa là nơi giáp giới hai tỉnh Khánh-hòa Phú-yên (95 km), nhà giấy phép Phú-khê (104 km), Tuy-hòa) 123 km-có đường đi Plei-Tur giài 208 km, đường ấy đến cây số 193 thì gặp con đường Kontum — Banmêthuột) Sông-cầu (178 km). Đi con đường này có hai đoạn này phong cảnh đẹp: đoạn đi qua Đèo-cả (cap Varella) và đoạn gần đến Sông-cầu.

Đường Nha-trang — Banmê-thuột: Ninh-hòa 34 km), đèo Yok-kao (78 km) Barang (84 km) Mediac 90 km), Bai-blum (144 km) Banmê-thuột (186 km).

Banmêthuột. — Banmêthuột là tỉnh lỵ tỉnh Darlac; ở trong cao nguyên Darlac; cao nguyên Darlac cao chừng 400 hay 600 thước tây; có hai con sông nhỏ Krong-Knô, Krong Bôt) và một cái hồ (Tak-lak giài 3 km, rộng 2 km; trong xứ có hai giống mọi: giống mã-lai như mọi Radê và giống Ấn-độ như mọi M'nông.

Xứ Darlac lúc xưa là đất Lào. Đến năm 1904 chánh phủ Bảo-hộ mới đặt làm tỉnh rồi đem thống thuộc vào Trung kỳ.

Đường Banmêthuột — Kontum: Me-Yack 40 km, Plei kenh (131 km, giáp giới hai tỉnh Banmêthuột Kontum, Plei-Tur (140 km, gần đây có xứ «Thủy xá Hỏa xá», ông Odend'hal bị giết ở đó (1904 ở đó), cây số 157 (phía tả có đường đi Cheoreo và Tuy-hòa); Plei ku (200 km), trạm Trà-huynh 229 km, Kontum 246 km).

(Còn nữa)

Nghề xe kéo cũng làm giàu được

Nói đến nghề ngựa người thì ai cũng cho là nghề hèn, song ở bên phương đông, đường giao thông chưa tiện, người thất nghiệp cũng nhiều, nên tới mỗi nơi đô thị thì thấy hạng người ấy thành đoàn thành lũ, nhưng thuở nay chưa nghe ai nhờ nghề ấy mà khởi cơ nghiệp được. Mới rồi thấy tờ Quần-báo Hoa-kiều có đăng một bài đề là: «Lịch-sử phát đạt của một người phu xe», lược dịch như sau này, để làm gương cho bọn xe kéo xứ ta:

«Ở Quảng-đông có một người phu xe tên là Hoàng-Phúc, chuyên nghề kéo xe đã mấy năm. Anh ta chạy rất lanh và êm, khách ngồi trên xe ai cũng thích. Nhưng đầu tiên chỉ đủ cơm hằng ngày thôi. Có một ngày nọ đứng xe nơi cầu Sa-diện, vừa trưa có một người Tây ở Đông-kiều bước ra, bảo kéo đi Đông-sơn. Khi đến nơi người Tây giở đồng hồ xem, thì so với xe khác sớm hơn 10 phút đồng-hồ. Người Tây lấy làm vui lòng; trả tiền xong, lại dặn đợi đấy đến 4 giờ thì sẽ trở lại. Đến 4 giờ người Tây lại ra ngồi xe anh ta trở về Sa-diện. Đến nơi người Tây đưa cho 2 đồng bạc và dặn ngày mai 7 giờ sáng đến kéo đi Hoàng-Phúc. Từ đó về sau mỗi ngày đi về bốn lần người Tây cứ đi xe anh ta. Vì lúc bấy giờ đường ấy chưa có xe điện mà người tây làm chủ Y-viện Đông-sơn mỗi ngày đều phải đi thường, kể trong một tháng anh phu xe đã được 70 bạc. Anh ta lại biết để dành tiền nên mỗi tháng trừ tiền ăn tiêu rồi còn được 50$. Luôn trong 6 năm trời, kể cả vốn lời có trên 5000. Lúc ấy anh ta vứt cái nghề ngựa người không thèm làm nữa, thuê một cái phố mở cửa hàng buôn bán. Hiện nay phát đạt, nghiễm nhiên làm một nhà đại thương».

Lời người dịch:

Ký-giả dịch chuyện này, không phải khuyên người làm nghề ngựa người đâu, nhưng xem anh phu xe này, không những thương cho bọn ngựa người ở xứ ta, làm được bao nhiêu của mồ hôi nước mắt đành đem quăng theo giòng sông, rủi một ngày đau ốm, đã thấy con ma đói tới giục, mà cũng thẹn cho những bọn mỗi tháng lãnh bạc chục bạc trăm mà tiêu bậy xài càn, rồi rơ cái chưa làm ra thì thấy đã thất nghiệp. Thế không phải tại là người hèn sao?

https://tieulun.hopto.org

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ
JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

May mà chạy khỏi!

Tối thứ hai 23 Juin, khi 8 giờ, ký giả đi qua giữa Đường-Ngan (Ancựu) gặp một cô con gái đầm đầu chạy rất lanh chóng. Khi thấy ký giả thì dừng lại, thở hầm hệt, hai ham răng đánh lập cập. Ký giả hỏi thì cô ta mở nói không ra tiếng. Một hồi lâu, mới nói rằng: « Có ba bốn anh lính tây ngồi trên cái cống, bên lề đường, thấy tôi đi ngang qua thì ùa ra bắt tay tôi, tôi thoát được thì họ đuổi theo nên tôi phải chạy như thế. »

Câu chuyện như vậy thường xẩy ra luôn. Chán quá!

Ngao Ngán

NGHỆ-AN

Ông Trần-mộng-Bạch đã ra lao

Xét bệnh tình ông Trần-mộng-Bạch mỗi ngày mỗi nặng thêm, nên quan trên đã cho phép người nhà lãnh ông về lo thuốc thang. Hiện ông đã ra an nghỉ tại nhạc gia ông là ông Phán-Giản ở Vinh

Q. K.

Lại hai cuộc biểu tình

Ngày 11 Juin, có hơn 4000 dân phủ Anh sơn có đủ cả đàn bà, trẻ con kéo nhau đến cửa phủ để yêu cầu nầy nọ.

Quan phủ Anh sơn nhận đơn yêu cầu của họ và hứa rằng sẽ đệ đơn ấy lên quan Sứ Nghệ an, thế nào trong 10 ngày sẽ trả lời lại.

Dân biểu tình ở đó từ 8 giờ đến 12 giờ sáng mới giải tán. Tình hình êm ái không xẩy ra việc gì lôi thôi hết.

* *

Ngày 18 Juin, lại hơn 600 dân huyện Nam đàn kéo nhau đến huyện cũng để yêu cầu nọ kia.

Cuộc biểu tình nầy dân làm náo nhiệt lắm, quan huyện phải ra giữa chợ Sa nam (trước huyện Nam đàn) để điều đình. Lúc quan huyện nhận đơn rồi và hứa sẽ đưa đơn xuống quan Sứ thì dân mới giải tán. Chuyến nầy cũng không có xung đột.

Đồng-hà

HÀ TĨNH

Một cách cảm ơn

B. V.

Học phí thiếu hay sao?

Trường Lạc-cầu thuộc huyện Cẩm xuyên, độ tháng chín năm ngoái bị bão sụp kèo, ngói đổ, đòn tay hư; quan Đốc về khám bảo dọn chỗ khác dạy cho khỏi nguy hiểm và để tu bổ trường ấy lại. Thế mà từ tháng Décembre 1929 sang tháng Février 1930 không thấy gì cả. Độ ấy học trò đông quá, mượn nhà ngồi không hết, cho nên quan huyện lại bảo dọn ra trường dạy tạm, đợi đến nghỉ nắng sẽ sửa.

Nay đã đến kỳ nghỉ nắng, không biết có sửa không?

Lại trường Vịnh-lại mới có một phòng, phía trước cũng tường lở, cửa sút, ngó rất tệ. Trường nầy thiệt số học trò thì đông đến 90, nhưng vì trường chật, thầy giáo vô sổ chỉ 50, còn thì học tư với các thầy dạy ở nhà. Nghe đâu năm trước bào lý có xin làm thêm một phòng nữa, song không hiểu vì sao mà không thấy?

Trẻ con ở nhà quê, đói cơm rách áo, đứa nào đi học được mắc phải cái tình cảnh nhà trường như thế, nghĩ có buồn không?

Đ. T.

Tòa Kiểm-duyệt bỏ

BÀN GHẾ
THONET
Đủ kiểu, đẹp, nhẹ và chắc chắn
Hỏi tại:
PHẠM-CỰ-HÀI
Rue Đỗ-hữu-Vị — TOURANE

QUẢNG-NAM

Dành ruộng đánh nhau

Ở làng Hà-mật, tổng Phù-Khương, nguyên trước có một thửa ruộng công, cường hào trong làng mưu với nhau, phỉnh dỗ đồng dân ký tên bán cho các nhà giàu trong làng ấy. Đất ấy về tay bọn giàu kia đến nay hơn vài mươi năm. Bây giờ đồng dân (con cháu bọn dân khi trước lấy lẽ rằng ruộng công không phép bán đoạn được, bèn cùng nhau đầu đơn kêu tại quan, xin lấy đất ấy lại mà quân cấp cho đồng dân. Song le, dầu đồng dân kiện tỉnh kêu tòa nhiều phen mà quan xử vẫn lôi thôi: tỉnh xử dân được thì bộ lại xử địa chủ được, nên năm ngoái, vì lòng quá tức đồng dân bèn liều mình ra tranh đất, khi thì bề ngó, khi thì cày ruộng; trong khi ấy nhiều người bị thương và một người bị đánh chết trên đám ruộng. thế mà họ cố sức đánh mãi là có ý làm cho quan trên biết nỗi oan ức mà xét cho. Chẳ ngờ đâu quan chẳng xét lại định làm án những người mà quan gọi là xúc sử; còn đất thì cứ cho địa chủ cày.

Năm nay, đồng dân vì ruộng đã bị bọn giàu đó cướp mất, lại gặp phải cơn mất mùa, nên chẳng biết lấy gì mà nộp sưu thuế. Lý bào (là phe với địa-chủ) nhân dấy ra tay trả thù, nào đánh đập, gông cùm nào trình quan bắt bớ; không thể chịu nổi, nên đầu tháng Juin nầy dân họp nhau lại đập tụi lý hào. Hiện nay quan phải đã đến khám xét.

Chưa rõ quan xử thế nào.

Lai cảo

QUẢNG-NGÃI

Cái họa thơ rơi!

Tại làng Mễ-Sơn, có ông Huỳnh-Dung, hôm 29 tháng tư nầy, bị bắt vì có thơ rơi nói rằng: ông tăng trử bảo nầy sách nọ và quyên tiền để tổ chức cuộc nọ cuộc kia v. v.; sau thơ ký tên là Nguyễn-chơn-Linh. Ông Linh và ông Dụng, đều là người già cả lại cùng ở một xóm không thù hiềm gì. Quan tỉnh đòi hỏi thời ông Dụng không nhận có chuyện gì mà ông Linh cũng không nhận là mình viết cái thư ấy; xét ra hai ông nầy chơn chất, nên tha cho về.

May cho hai ông già kia!

Nam-chi lai cảo

Bạc chưa góp

Về việc lập nhà thương tại phủ Bình-sơn, là do quan Phủ xướng hiểu ra, mà người trong phủ đều hoan nghinh cả. Số bạc trù làm đó, là quyên ở các làng có công nho tiền tức, và các nhà giàu có nhưng chưa hề thâu đến, bài đăng trong số 291 nói đã góp là sai.

Nguyễn-Lượng-kỳ

PHAN-THIẾT

Một lá đơn

Bản báo nhận được lá đơn, đăng nguyên văn sau nầy:

Bẩm quan Công-sứ

Chúng tôi là bọn dân quê ở tỉnh Bình-định, hồi tháng Mars 1928, bị ông Nguyễn-văn-Nam, nghiệp-chủ ở Phan-thiết ra mộ chúng tôi vào làm gạch ở tại Ma-lâm, có giao-kèo hẳn hòi. Từ khi vô đến nay chúng tôi vẫn làm như thường, dầu có gặp những sự ngược đãi của chủ cũng ôm lòng mà chịu cho hết kỳ giao-kèo đặng về sum vầy với vợ con cha mẹ. Bỗng đến tháng Aout năm ngoái, hội Lục-Hiệp của ông Nam bán sở gạch lại cho ông Guillemin, Directeur Sté de Crédit d'Extrême-Orient Saigon. Ông Guillemin cũng chịu nhận những điều kiện trong tờ giao kèo của chúng tôi đã ký với ông Nam trước, nghĩa là không những chúng tôi làm ra bao nhiêu gạch ông phải trả đủ mà đến 31 Mai là ngày hết hạn giao kèo ông phải cho mỗi người 7$00 để làm tiền lộ-phí về xứ. Nay hết hạn đã gần một tháng rồi mà không thấy ông nói ra sao cả. Không những tiền xe về không có mà đến tiền công làm gạch của chúng tôi đã 3 tháng nay cũng không trả nữa. Từ ngày 25 Mars là ngày ông bảo tạm đình công việc đến nay, nhịn đói mà ngồi không, tiền công thời ông không trả, vợ khóc con rên, cảnh huống thiệt là thê thảm, sự đói khổ thiệt nói chẳng cùng. Hơn bốn chục gia-đình đã 3 tháng trời chỉ nuốt nước giải mà sống!! Gần đây lại canh phòng nghiêm nhặt, xét hỏi luôn, chúng tôi không giám bước ra khỏi lò gạch đi kiếm việc làm ăn. Bữa 2 Juin nhờ quan lớn can-thiệp vào mà ông có trả cho chúng tôi mỗi người được 3$00. Than ôi! đói đã 3 tháng rồi mà được 3$00 phần thời vợ con thiệt có thấm tháp gì đâu. Ông lại hẹn đến 10 Juin thời trả hết, mà đến nay mong mỏi đã mòn con mắt nhưng chẳng thấy gì cả. Mong rằng quan lớn can-thiệp vào buộc ông trả hết tiền công cho chúng tôi và cho chúng tôi tiền về quê quán, như đã nói rõ trong giấy giao-kèo, thời chúng tôi đội ơn quan lớn. Mong thay!!!

Thợ sở gạch Ma-lâm ký

BẮC-KỲ

THÁI-BÌNH

Tòa án Thái-bình xử vụ Cọng-sản

Chắc độc giả ai cũng còn nhớ rằng ngày 1er Mai, là ngày Kỷ-niệm Quốc-tế lao-động, ở Thái-bình, có chừng 300 người kéo nhau lên tỉnh làm biểu tình, đi trước có một người cầm cờ trắng viết chữ đen bằng quốc ngữ và nhiều người rải truyền đơn.

Phiên tòa ngày 24 Juin vừa rồi đã đem vụ ấy ra xử. Có 117 người bị cáo chia ra làm ba hạng: 31 người bị buộc vào tội mưu làm rối cuộc trị an, 20 người bị buộc vào tội dự vào những việc có thể làm rối cuộc trị an, 66 người bị buộc vào tội tùng đảng.

Tòa hỏi cái bị cáo nhân cả buổi mai cả buổi chiều.

Gần 9 giờ tối mới tuyên án:

4 người bị 10 năm phóng trục
5 người bị 6 năm phóng trục
18 người bị 5 năm phóng trục
47 người bị 3 tháng tù
3 người bị 3 tháng tù (án treo
34 người được trắng án
3 người được miễn tố.

NAM-KỲ

SAIGON

Truyền-đơn

Độ nầy ở Nam kỳ, nhứt là ở Saigon, truyền đơn rải như bươm bướm. Truyền đơn có lắm thứ: thứ thì của đảng Cọng-sản khuyên dân chúng làm biểu-tình phản đối; thứ thì của Việt-nam Lý-nhân đảng (đảng nầy mới ra đời thì phải) phản Cọng, khuyên dân chúng đừng nghe nghe lời đảng Cọng-sản; lại thứ thì phản đối mấy người mà người ta gọi là chính-trị Annam, xúi tẩy chay tờ báo Tribune Indochinoise của ông Bùi-quang-Chiêu và tờ Đuốc-nhà-Nam của ông Nguyễn-phan-Long.

Theo báo S. R. thì bên Chính phủ cũng có giấn yết thị ở Long-xuyên và Sadec để khuyên dân đừng nghe lời của đảng Cọng-sản.

Một người Nghệ An bị bắt

Báo Impartial ngày 11 Juin có đăng tin rằng, sở Mật thám hôm ấy có bắt được một người quê ở Nghệ-an, bắt được trong một tiệm hớt tóc. Người đó là một tay trọng yếu trong cuộc vận động cách mệnh, lâu

SÁCH BỔ TƯ-TƯỞNG
Ai gởi bán, ai mua, xin do
QUAN-HẢI-TÙNG-THƯ — Huế

Thuốc mà ông già bà lão thường dùng cho là thần-hiệu

Bổ-huyết khu-phong

Mà thiệt, chỉ có thuốc ấy mới chữa đủ các bệnh như: đau lưng, nhứt xương, tê mỏi v. v...

Muốn rõ thì xem ở catalogue Tham-Thiên-Đường (Dược-Mục). Sách ấy sẽ biếu cho các bạn đọc báo Tiếng-Dân.

THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Huế, le 22 Avril 1929

Monsieur Viễn-Đệ, Industriel, Đồng-Hới

.... *Votre excellent Khuynh-Diệp m'a beaucoup soulagé les souffrances à ma jambe immobilisée pendant plusieurs semaines pour réparation d'une fracture grave. Il m'a puissamment adouci les douleurs dans les articulations du genou et du pied à chaque exercice de mouvement. L'usage continu du Khuynh-Diệp me donne un grand soulagement pour mes nerfs et muscles fatigués à la suite d'une longue maladie.*

En vous adressant mes remerciments, je vous félicite sincèrement d'avoir réalisé la distillerie du Khuynh-Diệp Du, œuvre qui doit avoir une utilité très grande et mérite de prospérer...............................

LÊ-KHẮC-TUỆ
En traitement à l'Hôpital central
Huế

CHỈ CẬY NƠI MÌNH

(PHIÊU-LƯU VÀ XÃ-HỘI TIỂU-THUYẾT)

Tác giả: HECTOR MALOT
GIANG-HẠ *dịch*:

Số 51

Chương thứ hai mươi tám

(Tiếp theo)

Ông Ta-luôn lại nói tiếp:

« Tôi cũng đoán rằng cái người mà ngài lấy để thế cho thằng say rượu kia là cũng đáng cho ngài tín-nhiệm.

— Thật vậy

— Tôi không lấy làm lạ, cái ngày mà con Rô-za li dẫn nó đến tìm việc làm ở đây, tôi trông nó mà đã đoán trước rằng ngài có thể dùng nó; và chắc ngài sẽ không bỏ qua mà không trông thấy ».

Ông Ta-luôn vừa nói mà mắt vừa ngó con Bê-rin tuồng như nói với nó rằng

« Mầy đã thấy chuyện ta làm cho mầy chưa? phải nhớ mà trả ơn cho ta! »

Hôm ấy trước khi đi về ông Ta-luôn dừng lại trước cửa phòng con Bê-rin, đứng ngoài hỏi, giọng nói rất nhỏ, chỉ con Bê-rin nghe thôi:

« Ở Thánh-Bi-boa đã xẩy ra những chuyện gì? và vì sao mà Ghy-giôm phải bị đuổi? »

Con Bê-rin tình chuyện ở Thánh-Bi-boa không có gì là bí mật, đáng giữ kín bèn đem thuật cả cho ông Ta-luôn nghe. Nghe xong ông nói:

« Được, mầy cứ yên lòng, nếu Ghy-giôm trở lại xin làm việc thì có ta đây ».

Chương thứ hai mươi chín

Chiều lại, đến bữa cơm tối hôm ấy ông Pha-bờ-ry và ông Mông-bờ-lơ cũng hỏi con Bê-rin về chuyện Thánh Bi-boa, vì sao mà Ghy-giôm phải bị đuổi, vì không còn một ai là không biết rằng con Bê-rin đã đánh xe cho ông Vũ-phân thay Ghy-giôm. Khi con Bê-rin kể xong câu chuyện thì hai người đều cho rằng Ghy-giôm bị đuổi là đáng kiếp. Ông Pha-bờ-ri nói:

« Thằng khốn ấy mà xưa nay không làm tê xe ông chủ cũng là phép lạ. Đáng lẽ nó đã bị đuổi từ bao giờ kia.

— Vâng, nếu nó không có thế thần thì bị đuổi đã lâu rồi ».

Nghe đến đây, con Bê-rin hết sức chăm nghe, nhưng giả bộ không để ý đến mấy lời nói ấy.

« Vì thế thần ấy ngày nay mới bị đuổi đó!

Nhưng nó có thể làm thế nào được.

— Sao lại không được! Nếu mình ở ngay thẳng trung trực thì dầu ai có thế lực cho mấy cũng không sợ.

— Lúc không thấy nó về chắc họ nhăn nhó bức rức lắm ông nhỉ! tiếc không có tôi đó để xem

— Họ lại sắp đặt để tìm người thế có vợ cũng để dò trinh thám như nó.

— Nhưng cũng ta thật! kẻ bị họ trinh thám thì lo mà cũng không rõ họ trinh thám mình; mỗi khi họ khoe những lá gì hiệp tâm đầu mà không biết đó là họ tìm cách dối trá để mua lòng tín nhiệm. Mỗi khi mình nói món « thịt bò nấu ca-rốt là ngon », thì chiều lại họ giả bộ nói: « tôi đoán rằng ngài thích ăn món thịt bò nấu ca-rốt »... như thế thì nào có công nghiệp chi đâu! »

Nói xong câu nầy hai người lại ngó nhau mà cười ngất.

Trong câu chuyện tuy hai người kia chỉ nói trống, dùng chữ « họ » chớ không nói tên ai, không nói tên ai là người trinh thám, nhưng nhờ có chữ: « tôi đoán » mà nó có thể biết được. Người làm chuyện trinh-thám đó là ông Ta-luôn, còn người bị trinh thám là ông Vũ-phân chớ ai nữa. Ông Mông-bờ-lơ lại nói tiếp:

« Nhưng rút cục trong câu chuyện ấy có lấy gì làm thú vị!

— Sao không thú vị! Ở đời người ta có hai hạng: hoặc tham hoặc không tham. Mình trơn thân trọi, một người thợ xuất thân, mà ngày nay đến cái địa vị thứ nhì trong một xưởng máy đứng đầu trong công-nghệ nước Pháp, mỗi năm lợi tức kể có mười mấy triệu bạc, vậy sao cho khỏi họ sinh lòng tham mà muốn ở địa vị thứ nhì bước lên địa vị thứ nhứt. Chuyện đó người ta cũng đã thấy nhiều rồi; không thấy nhiều người công thần thường mà đến hồi lên thế ngôi cho mấy người có công sáng tạo ra các nhà máy lớn sao? Họ thấy ông chủ vì cơ hồi, vì tai biến trong gia-đình, vì binh hoạn mà một ngày kia không thể gánh vác công việc, thì họ lại đồ hết chước quỷ mưu thần ra làm cho ông chủ tin rằng chỉ có một mình họ là có đủ tư cách, đủ tài lực để thế chưn cho ông chủ.

Vì thế mà họ cần phải biết ông chủ nói những gì, làm những gì, nghĩ những gì, đặng có liệu mà làm cho vừa lòng ông chủ, và có khi để tỏ ra rằng họ lại còn khôn khéo hơn ông chủ nữa. Họ khôn khéo cho đến đỗi hễ nói: « Tôi đoán rằng ngài thích ăn thịt bò nấu ca-rốt » thì không thể nào mà ông chủ không trả lời; « thật vậy! được ».

Cả hai người lại cười ồ lên. Thím Zê-nô-bi đem dĩa đồ ăn tráng miệng vào; cả hai đều làm thinh, tuồng như không muốn cho thím ấy nghe câu chuyện. Nhưng khi Zê-nô-bi ra thì câu chuyện lại khởi sự lại.

Ông Mông-bờ-lơ nói:

« Nếu người đi mất đó trở về thì sao?

— Chính ai cũng mong ước như vậy. Nhưng nếu mà người đó không về là chắc vì có cớ quan-hệ, hoặc đã chết rồi chăng.

— Dầu thế nào cái lòng tham của anh kia cũng kỳ thật! cái thân phận mình như thế mà muốn những chuyện như thế!

— Nếu kẻ có lòng tham mà thường tự xét thân phận mình, chắc là không có mong ước thỏa lòng sở vọng rồi. Nhưng anh ấy không phải hạng người như thế đâu. Họ có con đàm thốt; ông không thấy trước kia họ thế nào mà nay họ thế nào sao?

— Có phải anh ấy đã làm cho người kia đi mất mà cướp lấy địa-vị đâu! **(Còn nữa)**

https://tieulun.hopto.org

S. E. T. E. G. A.

SOCIETE D'ENTREPRISES DE TRANSPORTS & GARAGES D'ANNAM

S. E. T. E. G. A. là hội trách-nhiệm hữu-hạn, vốn được thay đổi, hội sở tại Quinhơn, xin bố cáo các ngài biết rằng hội định kêu thêm vốn 20 000$00 nữa, cho được 40 000$00.

Hội S. E. T. E. G. A. trước đã thành-lập theo thức Hội chuyên-trách tập-cổ thương, đã khởi-sự ngày 17 Avril 1927, và mới đây (xem báo Tiếng-Dân số 278) đã đổi lại theo thức hội bây giờ, để cho các ngài cổ-đông, chỉ chịu trách-nhiệm nội cổ-phần của mình chung và nếu muốn ra hội, thì có thể ra được.

Năm đầu hội S. E. T. E. G. A. đã mở hai hãng sửa xe (garages) lớn ở Quinhon và Nhatrang. Lòng chăm chỉ về nghề-nghiệp và sự tinh-xảo của thợ-thuyền đã làm cho hội được đông bạn-hàng thành-tín.

Hội thêm vốn là để được đủ tiền lưu động mà tổ chức việc buôn bán xe ca-my-ông (camions) và xe hơi (voitures automobiles) mà các nhà Tây sẵn lòng ký-thác cho họ.

Mỗi phần hùn là 100$00. Những phần hùn ấy sẽ biên - nhận trong tờ kêu thêm vốn của hội.

Các giấy phần hùn phải đính bạc theo mà gởi đến cho Hội-Sở ở Qui-nhơn, hoặc gởi cho Đông Pháp Ngân hàng (Banque Franco-Chinoise) hay Đông-Dương Ngân-hàng (Banque de l'Indochine) để ghi vào sổ của hội, lại phải đề cho đủ tên, họ, chỗ sinh đẻ, nghề nghiệp, chỗ ở.

Số vốn kêu thêm đó, khi nào đủ, thì khóa sổ. Nhưng chậm lắm là 30 septembre 1930. Qua hạn ấy, những phần nào không nhận, sẽ trả lại cho chủ ấy, phí tổn trả lại về phần hội chịu.

Có cần việc gì, xin hỏi Monsieur le Directeur gérant de la S. E. T. E. G. A. à Quinhon.

[illegible] nay sở [illegible] cần tìm tiết. Sở Mật thám [illegible] người thợ hớt tóc đến hỏi nhưng người ấy không biết gì đến người bị bắt.

Giải 25 tù Chính trị đi Côn-lôn

Sớm hôm 21 Juin, lúc 10 giờ, chiếc tàu Armand Rousseau đã chở 25 tù chính trị đi Côn Lôn. Chiếc tàu này đến Cap Saint-Jacques còn phải đợi 125 tù chính-trị ở Bắc do chiếc tàu Claude Chappe đang chở luôn đi Côn lôn.

(Tin Arip 23 Juin)

Những người can vào vụ án mạng ở đường Barbier

Mới đây 49 người có liên can về vụ án mạng đường Barbier và về vụ hội kín, trong đó có một người con gái, đã bị tòa hỏi một lần chót nữa.

Rồi đây, 49 người sẽ bị giải đến trước phòng buộc tội; phòng buộc tội sẽ giải ra Tòa Đại-hình.

Bản cáo trạng chữ đánh bằng máy viết, đầy hơn 70 trương trong đó có tên người Nam-kỳ và người Bắc-kỳ. Trương, Thinh và Thông là 3 người trọng yếu trong vụ Barbier. Còn cô Nguyễn-trung-Nguyệt sẽ bị buộc về tội đồng mưu trong án mạng ấy.

Còn 45 người kia hoặc bị buộc vào tội có chân trong hội kín để sanh sự lôi thôi, hoặc bị buộc vào tội khuynh khúc Chánh-phủ. Ta hãy chờ xem kỳ đại hình đến đây.

T. L.

VINHLONG

Tòa án Vinh-Long lại xử mấy vụ biến-động

Hôm 19 Juin tòa án Vinh-long lại xử tiếp mấy người bị bắt trong mấy cuộc biến động vừa rồi ở Nam kỳ. Tòa tuyên án: 1 người 4 năm tù; 4 người 3 năm tù; 1 người 2 năm tù; 2 người 1 năm tù (trong ba người này có 1 người được án treo). 1 người 6 tháng tù, 1 người 4 tháng tù; 8 người 3 tháng tù; 8 người được tha.

(Theo Arip 23 Juin)

NHÀ-BÈ

Mười ba người học sinh ta ở Pháp bị trục xuất khỏi đất Pháp đã về xứ

(Tin Arip ngày 25 Juin)

Hôm 24 Juin, hồi 1 giờ chiều, 13 người học sinh ta ở Pháp có can về việc biểu tình tháng trước, bị trục xuất khỏi đất Pháp đã về đến Nhà-bè do chiếc tàu Athos II.

Các nhà đương cuộc đã đề phòng, nên không xảy ra chuyện gì lôi thôi.

Xuống tàu thì cả 13 người đều bị giải về nhà pha Saigon.

VẬN VĂN

Tòa Kiểm-duyệt bỏ một bài

L. D.

Hát say rượu

Tòa Kiểm-duyệt bỏ

XỔ SỐ QUỐC-TRÁI

Lần thứ ba mươi ba

Ngày 2 Juin 1930

Những số sau này trúng **100$00**:

(Tiếp theo)

103.830	108.358	113.501	119.368
103.842	108.402	113.526	119.413
103.893	108.561	113.585	119.532
103.952	108.643	113.759	119.675
104.029	108.722	113.853	119.746
104.057	108.824	114.146	119.850
104.136	108.848	114.316	119.955
104.365	108.977	114.734	120.073
104.693	109.144	115.026	120.234
104.805	109.303	115.220	120.302
105.021	109.736	115.243	120.338
105.070	109.755	115.312	120.379
105.100	109.849	115.389	120.414
105.189	109.982	115.390	120.450
105.228	110.045	115.439	120.617
105.245	110.059	115.582	120.698
195.277	110.408	115.712	120.734
105.296	110.661	115.831	120.802
105.322	110.693	115.878	121.965
105.333	111.108	115.931	121.093
105.366	111.132	115.976	121.215
105.623	111.162	116.379	121.469
105.690	111.199	116.552	121.528
105.634	111.260	116.641	121.628
105.790	111.435	116.715	121.700
105.799	111.577	116.794	121.745
105.867	111.872	115.860	121.828
105.883	111.919	117.426	121.968
106.144	111.978	117.578	122.007
106.239	112.048	117.582	122.036
106.415	112.133	117.782	122.122
106.597	112.148	117.929	122.136
106.646	112.185	118.079	122.163
106.681	112.413	118.275	122.278
106.786	112.459	118.282	122.474
107.155	112.522	118.526	122.701
107.213	112.711	118.773	122.823
107.330	112.852	118.780	122.835
107.380	113.028	118.794	122.933
107.437	113.032	118.801	123.073
107.647	113.060	118.842	123.080
107.925	113.159	118.921	123.323
108.170	113.253	119.074	123.391
108.191	113.328	119.169	123.513
108.357	113.339	119.326	123.567

Những phiếu quốc-trái có số ở trên này thì được lãnh tiền tại các sở Kho bạc trong cõi Đông-Pháp bắt đầu từ ngày 15 tháng bảy tây.

Khi lĩnh chỉ phải trừ tiền thuế nhà-nước đã định mà thôi.

Các người có những phiếu ấy phải đem nộp phiếu tại Kho-bạc từ bây giờ để tiện việc kiểm-soát. Khi nạp sẽ có giấy biên nhận.

LUẬN-ĐÀN

Máy móc với người đời

Trên thế giới ngày nay, máy móc xuất hiện không biết bao nhiêu mà kể; từ công nghệ, nông nghiệp, thương mãi cho đến chuyên chở không có cái gì là không dùng đến máy móc. Nhờ đó mà so với ngày xưa là khi hai tay hai chưn người là khí cụ độc nhất thì sức sinh sản tăng đến ức triệu lần. Sức sinh sản đã tăng thì vật dụng của loài người phải dồi dào mà tình cảnh sinh hoạt của người đời nay so với người đời trước trăm phần sung sướng hơn mới phải. Thế mà lại trái hẳn: tay lấm chưn bùn, cắm cụi sùt cả ngày đêm, nước mắt lẫn mồ hôi mà cơm ăn không đủ no, áo bận không vừa ấm.

Thấy thế trong đám bình dân nhiều người lấy làm tức giận cho rằng vì máy móc mà hai tay hai chưn mình hóa vô dụng, phải thất nghiệp, sự sống không biết nương dựa vào đâu nên phản đối máy móc. Xem như năm ngoái, vào khoảng tháng 10 dương lịch, cu ly chuyên việc chở thuê gánh mướn ở Bắc-bình (Tàu) đập phá những xe điện chở hàng. Không những trong đám bình dân mà thôi, trong đám học giả cũng lắm người qui tội cho máy móc, dùng báo chương mà thóa mạ máy móc, cho là thứ «oan nghiệt của loài người.»

Làm như vậy là quá thủ cựu, chớ thật ra thì sự khốn khổ phần đông trong nhân loại hiện thời không phải là cái tội máy móc đâu. Nói thế chắc có kẻ nói: «Không thấy vì máy móc mà trong đám lao động lắm người bị thất nghiệp sao? Không phải vì máy móc mà tiền công họ bị hạ sao? Không phải vì máy móc mà họ bị rẽ rúng sao? . . . .» Vẫn thế, mới xem qua thì ai cũng phải công nhận như vậy, nhưng nghĩ cho kỹ suy cho sâu thì máy móc có tài lực gì mà chi phối được sự sinh hoạt của loài người; máy móc là vật vô-tri mà máy móc thật là vô tội, vô tội như đứa trẻ con mới lên hai lên ba kia. Sự sinh hoạt của phần đông trong loài người mà bị khốn đốn như thế, không phải vì máy móc gây ra mà chính là vì sự «dùng máy móc», nói rõ ra là vì chế độ kinh tế vậy.

Nếu máy móc mà đem ra dùng chung cho nhân loại, thì ai nấy đều làm ít mà được hưởng vật dụng dồi dào; như thế thì có gì sung sướng bằng. Nhưng khốn vì chế độ kinh tế mà bao nhiêu máy móc đều thâu tóm vào trong tay một số ít người, mà số ít người đó lại chỉ chăm lo sự sung sướng một mình, chớ không nghĩ gì đến ai: Ai đoái mặc ai, ai rách trối kệ, miễn họ được mâm cao cỗ đầy, lầu cao năm bảy tầng, xe đôi ba chiếc là được. Nói tóm lại máy móc dùng làm lợi riêng một số ít người là có hại cho xã-hội, máy móc mà dùng làm việc lợi chung là có ích cho xã-hội. Cái họa thất nghiệp ngày nay không phải tại máy móc mà chính tại cách dùng máy móc không thích đáng.

Muốn bổ cứu việc gì trước hết phải lo tìm cho ra nguyên nhân xác thực đã; nếu nóng nảy làm càn, chuyện hay phá bỏ, đều dở giữ lại thì đã không ích mà sinh hại thêm vậy.

Nam-sơn

VIỆC THẾ-GIỚI

Á-ĐÔNG

TRUNG HOA

Diêm tuyên ngôn không tổ-chức chính-phủ

Ngày 11 juin Diêm và Thái-nguyên tuyên ngôn quyết không tổ-chức chính phủ mới, thái-độ đổi khác, dư-luận rất là chú ý: Diêm đánh Tô Nam, chưa toàn thắng chớ cũng không bị thua, sao hốt nhiên mà có cái thái độ tiêu cực ấy? có lẽ vì ba cớ: ngày trước có tin Hồ và Đàm sang Bắc-bình khuyên Diêm tức binh, báo tây cũng có chép Diêm Phùng cự tuyệt cái thuyết điều hòa. Thế là cái tin Tưởng xin cầu hòa hẳn có sự thực, có lẽ Diêm đã nhận lời chăng? 2 — Theo tin báo Tây nói Trương - học - Lương quyết xuất quân ủng-hộ Trung-ương. Quả vậy thì thái độ của Trương có thể khiến chế mặt sau của Diêm, nên Diêm phải thối lui. 3 — Phái Tây-sơn và phái cải tổ, đánh nhau giằng thống rất kịch-liệt, Diêm vì tránh sự rắc rối ấy nên không chịu tổ - chức chánh - phủ mới trong thời kỳ ấy.

Lấy lại Trường-sa

Quân Hà - Kiện đã lấy lại Trường-sa rồi, liền chia nhau tới đánh quân Trương - Quế; quân Trương - Quế lui về Giang Tây.

Tình-hình Trịnh-châu

Nam-kinh 20 juin. — Bản đại doanh Nam-kinh công bố rằng trên mặt trận Bình-hán, sau khi quân chính-phủ đã đánh thua địch-quân ở Franchencheng thì ném bom xuống Hứa-xương là thành phố quan-trọng thuộc về trung bộ tỉnh Hà-nam.

Những sư-đoàn của quân chính-phủ đóng ở giữa đường Lũng hải và Kinh-hán đồng thời dấn tiến lên Trịnh-châu. Tình-hình Trịnh - châu hiện nay nguy ngập lắm.

Quân chính-phủ Nam-kinh lại bắt đầu chống cự với quân đội phía Bắc.

Quân-đội phía Bắc hình như núng thế và đánh giải vây.

Mặt trận Lũng-Hải

Nam-kinh 20 juin. — Có tin báo rằng quân chính-phủ và quân miền Bắc tranh nhau đường thiết-lộ Lũng-Hải. Hai bên giao-chiến cùng nhau dữ dội ở gần Yebeliks, phần nhiều quân miền Nam đối với quân miền Bắc vẫn giữ thế thủ, chỉ có quân miền Nam dự bị đánh hậu-tập quân đội miền Bắc mà thôi.

Tình-hình Vân-Nam phủ

Vân-Nam phủ 23 juin. — Chính-phủ Vân-nam đã phái tướng Lục-Hán đi Quảng-tây. Khi Lục-Hán đi cả thành-phố đều kéo cờ và đặt nhiều thể môn rất long trọng.

Chủ tịch chính-phủ Vân-Nam là tướng Long-vân, và nhiều yếu-nhân ở Vân-nam cùng các đoàn đại-biểu trường cao-đẳng và các học hiệu khác đều có đến đưa tại nhà ga. Lại có nhiều chiếc tàu bay bay luyện.

Quân Vân-Nam đương tiến-hành ở Quảng-tây.

Tại hạt Mông-tự và Cha-lie có 3000 thổ phỉ đến đánh.

Bọn-giặc quấy nhiễu miền biên giới Tứ-xuyên và Vân-nam, đã bị quân Long Vân đánh đuổi nên đã chạy trốn.

Ở Vân-nam vì giặc giã nên đồ ăn thức dùng đều tăng giá.

Những người nghiền thuốc phiện nay lại phải đóng thêm mấy thứ thuế mới.

(F. I. 25 juin)

Bắc quân toàn thắng

Bắc-kinh 23 juin. — Bắc quân tuyên-bố rằng quân Nam-kinh đóng dữ đường hỏa-xa Lũng hải đã bị thua. Các tướng liên-hiệp đã dụng cơ-hội lừa Tưởng giới-Thạch vào một nơi phía Nam Kouteih để Tưởng phát đại-hải.

Sau ba ngày chiến-tranh, Nam quân phải tan-nát, để lại 6 000 tù-binh cho Bắc quân. Bắc quân vẫn cứ tiến hành về phía Nam và phía Đông.

(F. I. 25 juin)

Chính-phủ Nam-kinh cầu cứu Trương-học-Lương

Thượng - Hải 24 juin. — Chính - phủ Nam-kinh vừa điện giây-thép cho tổng đốc Mãng-châu là Trương-học-Lương xin viện-binh để đánh Bắc - quân và xin Trương cho chiến-hạm đến cửa Takou để gìn giữ hải-cảng Thiên-tân và ngăn ngừa việc buôn khí - giới lậu. Chưa biết Trương có nhận giúp Nam - kinh không.

(Arip)

ẤN ĐỘ

Năm trăm người bị thương

Rad. dép. Bombay 21 juin. — Tình-hình ở Bombay yên-ổn đâu được vài ngày thì có biến - động lại. Trong những cuộc xung-đột ở ngoài đường có đến 500 người bị thương, trong số đó có 150 người đã đem chữa ở bệnh-viện. Bọn biểu-tình cũng có đàn-bà nữa.

ÂU-CHÂU

PHÁP

Sẽ có chiến-tranh chăng?

Impart. Paris 20 juin. — Hôm thứ sáu vừa rồi ông Tardieu tuyên-bố rằng binh-bị đặc ở biên-giới Ý chỉ có tánh chất đỡ mình thôi và chỉ vì những bài diễn-văn của thủ-tướng Ý Mussolini và cách sắp đặt binh-bị rất quan-trọng của Ý ở biên-giới Pháp nên phải có như thế.

Những lời tuyên-bố ấy làm cho dư-luận các nhà chính-trị và ngoại giao trong thành-phố có hơi nhốn-nhao.

Nhân-dân ở gần biên-giới xem lường chộn-rộn lắm. Người ta nói rằng quân Ý có đối mội là cờ Pháp, tin ấy chưa lấy gì làm đích-xác cho lắm.

ĐỨC

Một tướng soái Đức ở Bolivie bị quân cách-mệnh bỏ tù

Rad. dép. Berlin 20 Juin. — Có tin ở Buenos Aires cho hay rằng tướng-soái Đức Kunty ở Bolivie bị quân cách-mệnh bắt bỏ ngục còn quân lính tướng-soái phần đông theo về quân cách-mệnh.

Ý ĐẠI LỢI

Dư-luận ở Đức đối với Pháp thêm binh lính ở biên-giới Ý

Dư-luận trong chính-trị giới và báo-giới ở Đức đối với việc Pháp thêm binh-lính ở biên-giới Ý rất là náo-động, cho việc ấy là có quan-hệ đến toàn cả các nước Âu-châu.

BA-LAN

Chính-phủ độc-tài Pilsudski sẽ sụp chăng?

Rad. dép. Varsovie 21 Juin. — Tình-hình chính-trị ở Ba-lan xem rất nghiêm trọng. Hai đảng Trung-ương và tả phái đòi chính-phủ độc-tài Pilsudski từ-chức. Hai đảng ấy có nhóm một kỳ toàn-quốc đại hội ở Krakow. Có tin đồn rằng quân - lính Pilsudski được lệnh đến Krakow ngăn không cho kỳ toàn-quốc đại-hội đó nhóm thành.

CẢI-CHÁNH

Số báo 294 ra ngày 28-6-30 trương 3 về mục Luận-đàn, cuối bài Kỳ-phúc.

Kinh Thư có câu mà sắp lộn kinh thi nay cải chánh.

SÁCH TẶNG

Bản báo có nhận tặng quyển Tặng bạn tri-kỷ của cô Thôn-nữ Liên-Hương soạn.

Xin có lời cám ơn.

B. B.

HÃNG THUỐC NORMALE

L. SARREAU

LÀ HÃNG-THUỐC ĐÁNG «TIN-CẬY» HƠN HẾT

Vì thuốc bán rất Tinh-khiết và Hảo-hạng;

Ở xa mua thuốc thì gởi mau mắn và kỹ-lưỡng;

Catalogue y-dược Bác-sĩ RUDY gởi cho không.

Xin hỏi tại:

N° 119-123 rue Catinat SAIGON

HIỆU THUỐC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

VĨNH - HƯNG - TƯỜNG

VINH - HATINH - DONGHOI - HUE - TOURANE - FAIFOO

Bán chiêu hàng

Từ 15 tháng năm (11 Juin 1930) cho đến 15 tháng sáu (10 Juillet 1930)

Thuốc cứ tính giá thường, nhưng có huê hồng biếu.

Mua từ 1$ đến 100$ được huê hồng 3%

— 101$ « 300$ — 4%

— 301$ « 500$ 5%

Quí-khách không muốn lấy huê-hồng thì bản hiệu xin biếu như sau này:

Mua 100$ trở lên, xin biếu một năm báo Tiếng Dân hay một năm Phụ nữ Tân-văn

— 200$ trở lên, xin biếu một năm Phụ nữ nửa năm Tiếng-Dân

— 300$ trở lên, xin biếu cả hai thứ báo, mỗi báo một năm. Xin đồng-bào chiếu cố

Nay kính cáo

祥興永

[illegible]

Ảnh mới tính hạ giá

Thứ ảnh tráng men ngũ sắc là một thứ ảnh mới. Vậy HƯƠNG-KỲ chủ nhân muốn tính hạ giá để chiêu khách. Có thứ chỉ năm hào bạc mà kiểu trông giất nhã giất đẹp đáng giá năm mươi đồng.

NƯỚC MẮM BẮC-ĐẨU

Của

ĐỒNG-LỆ THƯƠNG CỤC QUẢNG-BÌNH

NGÂN BỒN [illegible]

Sở làm tại cửa bể NHẬT-LỆ cách tỉnh lỵ 1 kilomètre

Đã được nhiều nhà du lịch tây và ta tới quan sát tại sở làm, chứng chỉ sự tinh khiết và được đặc tiếng bạn khen là ngon không pha chế, có thể để hàng mấy mươi năm không đổi mùi.

Bản hiệu đã bán khắp cả Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Nam-kỳ và Ai lao.

Mong rằng các ngài lưu tâm bảo người nhà mua nước mắm Bắc-Đẩu để dùng hay đem làm quà cho bạn còn hơn cho vật khác.

Thơ và tiền bạc xin cứ gởi cho M. TRẦN NHẬT TÂN là Directeur của bản hiệu

ĐỒNG-LỆ THƯƠNG-CỤC

Tại sao tứ chi thường hay mỏi mệt và tê buốt? ấy mắc phải bệnh tê, phong thấp rồi! Vậy mau dùng:

MAO - KÊ TỬU

là thứ rượu chuyên trị về chứng tê và phong-thấp, bất luận nam, phụ, lão, ấu, mắc phải bệnh này thường hay chân tay bải hoải, các đầu ống xương thường thấy bức rức, hoặc đi chưa được nửa dặm đường đã thấy đầu gối mỏi mệt hình như muốn ngã vậy, đàn bà mới ở cữ lấy thứ rượu này vừa uống vừa xoa độ ít lâu thì sẽ không bao giờ mắc phải bệnh tê, vì công dụng của nó rất mau chóng, cho nên thường thường không đủ mà bán, vậy bây giờ đã có rồi, xin mau mau đến bản Dược-phòng mà hỏi, kẻo chậm chân lại hết. Chai lớn 1$60 Chai trung 0$80 Chai con 0$20

Ở xứ Việt-Nam này nhiều người ưa dùng nhất là Rượu nào?

«VẠN-THỌ-CHỦNG-TỬ-TỬU»

là thứ rượu rất có giá-trị dùng để bồi bổ khi huyết hư kém, thận thủy bất túc, ăn không được, ngủ không yên, về đường con cháu hiếm hoi, hoặc đàn bà kinh nguyệt không đều hay ra khí hư, uống đến rượu này liền thấy kiến-hiệu, còn một điều nữa rất tốt là các ngài gặp có việc gì vui mừng, lấy thứ rượu này mà lễ thì lại có [illegible] thứ rượu khác, vì nó vừa ngon, vừa ngọt lại vừa bổ, cho nên nhiều người ưa dùng rượu này lắm. Chai lớn 1$20 Chai con 0$60

Những thứ rượu thuốc của Bản Dược-phòng có giấy đều đã phép của Chính-phủ cho lưu-hành trong khắp xứ Việt-Nam.

ĐẠI - QUANG DƯỢC - PHÒNG

47 Hàng Đường Hanoi, giây nói 805 — Haiphong: Đại-lý 51 Phố khách — Huế: Đại-lý Đồng-Hiên và Vạn-ích

NAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Số 46 phố Hàng-Thùng Namđịnh (Tonkin)

là một nhà thuốc dụng công khảo-cứu các môn thuốc Nam thí-nghiệm kinh trị lâu năm, thần-hiệu vô cùng, lại học rộng các khoa thuốc bắc, chữa bệnh rất giỏi, chế-tạo các thứ thuốc cao, đơn, hoàn, tán, rất kinh-nghiệm, ai dùng qua mới biết là thuốc rất hay. Ai cần dùng thứ thuốc gì và ai muốn làm đại-lý bán các thứ thuốc cho bản-đường thì xin cứ viết thư hỏi.

Kê tạm mấy nơi Đại-lý bán thuốc cho bản đường ra sau này :

Hiệu Tam-Hòa	Nho-Quan
Hiệu Vinh-Thái	Gia-Viễn Ninh-Bình
Hiệu Vạn-An	Phủ Vân-Thi Ninh-Bình
Hiệu Phan-bá-Liễn	Tứ-Vụ Hưng-Hóa
Hiệu Tấn-Hóa-đường	Ninh-Giang
Hiệu Nam-xương	Bến-Hiệp Thái-Bình
Hiệu Mỹ-chương	Thanh-Hóa
Hiệu Mộng lương thư-quán	NhaTrang
Hiệu Lưu-thành-Tập	Long-Xuyên (Nam-kỳ)

NÊN DÙNG

MÓN THUỐC THẦN-TIÊN

thật là hiệu-nghiệm vạn tuyển, không sai :

神仙藥園

Chuyên môn nghiên cứu Đông, Tây.

Lựa theo khí bẩm của người xứ ta.

Chọn toàn thuốc tốt chế ra.

Cao, đơn, hoàn tán, mọi khoa tinh tường.

Các ngài cần dùng, hay muốn làm đại-lý cho bản-đường. Xin viết thơ về hỏi, sẽ gửi quyển mẫu-hàng biếu ngay.

Thơ và mandat đề như sau nầy :

NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG

n° 122 phố Khách

NAM-DINH (TONKIN)

Chuyện "bí-mật" ở xứ ta !

Chuyện bí mật ở xứ ta không gì khác hơn là lậu và giang mai — kẻ có bệnh lấy thế làm xấu hổ, dấu vợ con anh em, tự đi tìm thuốc về uống chúng uống lén, miễn là khỏi bệnh, chẳng kể thầy hay thuốc tốt, cứ bạ ai chỉ đâu theo đấy — Ba liều — năm liều — không khỏi — bệnh-nhân dậm chân — thầy thuốc sinh lo — thôi thì .... gia thêm ít vị độc ... kinh phấn ... ban miêu ... thủy-ngân ... tam thiên đơn ... cho bệnh chóng khỏi (?), trước giữ được danh, sau thu mối lợi — Ai chết mặc ai, tiền thầy bỏ túi — Quả thực các chất độc ấy nếu hoàn lộn với thuốc mà trị giang lậu thì mau có công hiệu lắm. Vì các chất độc nó giữ bệnh ngấm-ngấm ở trong, không thể theo đường đại-tiểu-tiện mà phát ra ngoài được. Bệnh nhân tưởng thế là khỏi hẳn, ăn uống tự do, không bao lâu bệnh lại tái phát, làm đau nhức gân cốt, giơ thịt tê buốt, lở lói khắp mình, sinh thêm nhiều chứng không sao kể xiết. Những hạng lương y như thế, thiệt có hại lớn với xã-hội — Vì vậy mà thuốc « Hoa-liễu giải độc » của thầy Hoàng-trạch-Phổ ra đời để cứu giúp những người có bệnh đã dùng nhầm chất độc. Hoa Liễu tính chất rất lành — trị bệnh cứ tuần tự mà khỏi dứt nọc, không hại đường sinh-dục, và khỏe mạnh như thường. *Hoa-liễu không giám khoe khoang thần thánh như các hiệu khác, mà cũng không nhất quyết giám nói dùng* Một Hai *ve là khỏi hẳn được, còn tùy theo chứng bệnh nặng nhẹ và cách kiêng khem trong khi dùng thuốc.*

Đã hơn một tháng nay các quý khách ở tỉnh xa viết thư về mua thuốc rất nhiều. Bản-hiệu muốn được tiện-lợi, nên đề thêm lời bá cáo, như ngài nào có tiền làm đại-lý hoặc mua buôn, xin tính giá riêng, và viết thư về thương lượng với hiệu :

NGUYỄN-TỪ dit SINH-HUY

Rue de la gare — Vinh

Có trữ bán buôn bán lẻ mỏ hàn thứ tốt thứ vừa, đủ kiểu — Bán lẻ Ô-tây — kính treo mắt — hàng nouveautés — tạp-hóa — giầy trắng caoutchouc crêpe — mũ mossant mùa nắng

Chỉ có hãng BEKA được độc-quyền lấy hơi vào dĩa hát ban hát NGHĨA-HIỆP-BAN và PHƯỚC-CƯƠNG có tiếng nhất ở Saigon.

CÔ NĂM-PHỈ,

CÔ BẢY-LỰU,

CÔ BA-XUÂN :

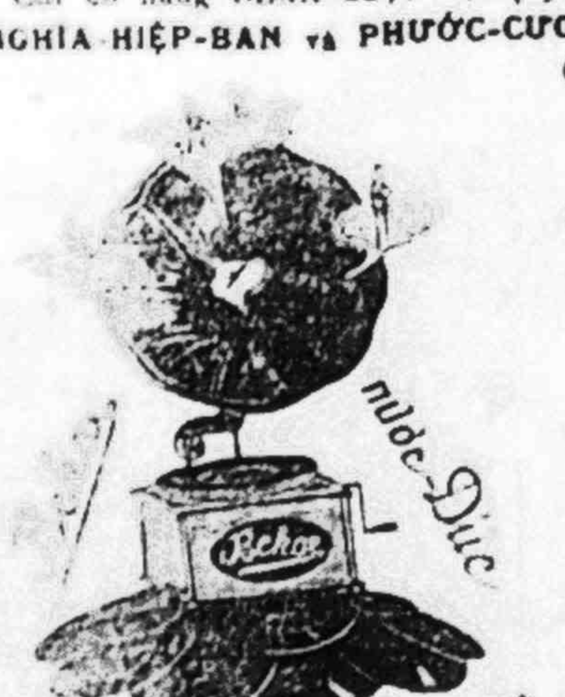

ai nghe đến lại không hâm-mộ !

Xin mời quý ngài đến hiệu : Mme RICHARD

Chanson-Orient Rue de la Citadelle à Huế

nghe các điệu mới mẻ TÀI TÌNH của mấy cô hát,

Nhiều khúc rất ai-oán.

Lại mới sang máy BEKA hát như NGƯỜI THIỆT du thu tư xách đi rất tiện cho đến để ở nhà trông thật đẹp. GIÁ TỪ 30$ trở lên.

Các ngài có máy rồi mà muốn nghe như máy BEKA hát, thì nên thay cái mỏ hát BEKA vào thì hát rõ và trong ngay, GIÁ TỪ 5$ trở lên

Mới đến thêm dĩa BẮC, Saigon cũng có, dĩa Tây và Cao-men ... nhiều, và các điệu hát ĐẠO THIÊN-CHÚA tiếng Annam và LATIN ... hơn lọc trước bội phần, Giá từ 1$80 trở lên

Mới có thêm bóng, tượng bên GIÁO, hình có đồng-hồ

Ban đêm trông sáng

Đàn mandolines kiểu mới kêu thật trong

TRẦN-TÌNH
Fournisseur
Quai Courbet Tourane

Bản hiệu chuyên bán đủ các thứ nội-hóa như là gạo, nước mắm, củi, than, gạch, ngói sáng, gỗ, vân vân. Bản-hiệu buôn bán giữ mực tín thành, đi mua tận gốc về bán, tính thêm ít nhiều đủ tiền công và tiền tổn-phí, chớ không giám ăn lời nhiều, là cốt làm sao cho được lòng bạn hàng lâu dài, ấy là lời đó. Vậy nên các ông và các bà có lòng hạ cố đến bản-hiệu, dầu mà không đến tận nơi mà cho người nhà đến mua về cũng khỏi phàn nàn mắc rẻ, vì hàng của bản hiệu đều bán giá nhứt định và tính giá phải chăng. Xin các ông các bà chiếu cố cho, thì bản hiệu lấy làm thâm tạ

TRẦN TÌNH kính cáo

NHIỀU NGƯỜI BỊ :

PHÒNG-TÍCH

Bịnh Phòng-Tích đàn ông, đàn bà sức kém thường hay bị, nhất là từ 25 đến 60 tuổi hay bị lắm, vì cơm no, rượu say, với ham tình dục hoặc ăn xong đi ngủ hay tắm ngay nên thọ bịnh: gọi là Phòng-tích. Khi thọ bịnh, thấy dầy hơi, tức cổ, tức ngực, cơm không muốn ăn, ăn thì hay ợ, thường đau bụng, đau lưng, chân tay mỏi-mệt. Bị lâu năm sắc mặt vàng, da bụng dầy

Mới bị uống 1, 2 liều lâu 4, 5 liều, uống không công phạt, chứng bịnh ít thấy dễ chịu hoặc khỏi ngay.

Mỗi liều chia hai bận uống, giá : 0p 40

VŨ-ĐÌNH-TÂN, 178 bis, Route Lachtray, HAIPHONG.

ÂN-TỪ Kim-tiền năm 1926

TRUNG KỲ CHI-ĐIẾM :

HUẾ	: Vĩnh-Trường, commerçant phố Gia-Long ;
TOURANE	: Trần-thị-kiêm-Huyền avenue du Musée ;
TOURANE	: Nguyễn-thị-Huệ, phố Đỗ hữu-Vị ;
NHATRANG	: Mộng Lương Thư-Quán ;
TAM-QUAN	: Hiệu ông Đội Chân ;
QUANGNGAI	: Nguyễn-ngọc-Anh, Thạch-Trụ, Mộ Đức ;
QUANGNGAI	: Chế-Hoàng à Sông-Vệ ;
VINH	: Sinh-Huy, phố Gare

Khắp ba kỳ có Đại-lý bán cả.

Việc riêng

ROON

Xin các ngài đem lòng từ-thiện chỉ dùm cho.

Tôi có một thằng con tên là Nguyễn-Hai 32 tuổi, vừa người, khuôn mặt tròn mà xương, da mặt đen. Người làng Cảnh-dương, tổng Thuận-hòa, Phủ Quảng-trạch, tỉnh Quảng-bình. Vì sự đói khổ, nên chị phải xuống tỉnh Bà-rịa làm nghề. Làm được vài tháng, rồi bị đau chứng phong tê, không làm được, phải lên xe mà về. Ra về từ bữa 20 tháng giêng đến nay, đã hơn 4 tháng, mà không đến nhà. Vậy không biết có vào nằm nhà thương nào không ? không biết sống chết ra sao ? hay là xiêu lạc vào đâu ? mà ở nhà sưu thuế Lý-trưởng làm cực lắm, nỗi cha già mẹ yếu không biết tính thế nào. Vậy ngài nào biết được, xin mở lòng từ-thiện chỉ bảo cho, hoặc gởi thơ cho, hoặc đăng lên báo cho, xin đội ơn vạn bội

Nay kính

Nguyễn Hùng Village de Cảnh-Dương, Canton de Thuận-hòa Phủ de Quảng-trạch tỉnh de Quảng-bình. Roon Poste Badon.

Maison VẠN-THỊNH

Quincaillerie Ferronnerie

n° 18 Rue des Médicaments n° 18 HANOI

QUÍ ÔNG { Đóng rương, tủ va-ly và đồ-gỗ Thầu khoán

Bán buôn các thứ khóa, đồng
Bán lẻ rương tủ, — góc, — tay, — tai hồng, — đau-nẹp, — đinh mũ, — bản-lề, ấm đựng nước trà, — đủ kiểu tân thời rất nhã.

Đồ dùng cho thợ thuyền, đồ sắt làm nhà, làm mỏ, sẻng, cuốc, vân vân

Các thứ sơn đủ mùi, — hắc-ín (coaltar) các thứ bột sơn, — bột ocre-jaune, ocre rouge, vân vân.

Quạt hoa, — dù-giấy, dù-vải, (ombrelle) theo lối Nhật-bổn, đàn-bà Âu-tây vẫn thường dùng.

Nhận đúc và làm các thứ hàng sắt, đúng theo kiểu mẫu gởi.

Hàng tốt giá rẻ hơn mọi nơi. Xin đồng bào chiếu cố.

Chủ nhân :

Madame ĐẶNG-THỊ-HẢO Kính cáo

THUỐC CAI NHA-PHIẾN CẢI-LƯƠNG

Khi xưa người Tàu, đô-hộ nước ta, họ có đem qua một chứng bệnh nghiện, bệnh ấy truyền nhiễm, cho đồng bào ta, nay đã tràn ra, thôn quê khắp chốn, hội hè đình-đám lấy nó làm vui, hễ ngửi thấy mùi, đậm cao như trả, nếu không có thuốc trừ khử cho mau, quyết chẳng bao lâu, nơi Hồng giống Lạc, suốt lượt nằm nghiêng, cửa-mình ngỗ nào tên bỏ vỏ mồ, thịnh cường sao đặng, nghĩ tới đau lòng

Nhân trót vui chơi, làm tôi vua Mậu, tới ba mươi năm, tại gia thiết điện, nhất nhì nhì thôi, đèn-nhang bất-tuyệt, nên chi suốt hết cách nghiện con hương, cùng phương đệ tử, kết tôi sức nhỏ, tinh tư kể trên, gia làm kế cứu, lấy minh thí nghiệm, nghiên tinh đàn từ, may sáng chế ra, được thứ thuốc cai, chưa ai nấy khỏi, thuốc chế tài tình, vốt vả tịnh không, uống thơm ngon, ngọt, như cách kỳ-na để trừ con ma Phù dung độc địa, nhiều hại đồng bào đã mấy thế-kỷ, chưa xót vô cùng.

Ai muốn dùng thuốc, cứ xem thập điều, kể ở sau này, khai cho minh bạch, để còn suy xét, bệnh tình nặng nhẹ, rồi phúc thư lại, bảo cách dùng thuốc, cho hợp với bệnh. 1er Nghiện đã bao lâu ? 2e Người khỏe hay yếu ? 3e Hút ngay mấy bữa ? 4e Mỗi bữa mấy phân, hay mấy đồng cân ? 5e Xài xơi mấy lượt ? 6e Có hầm gì không ? 7e Thuốc hiệu hay là thuốc ngang ? 8e Có tạo nuôi không ? 9e Nay bao nhiêu tuổi ? 10e Làm nghề gì ?

Thuốc viên *nghiện nhẹ 3$00 nặng 4$00, rất nặng 6$00.*

Thuốc nước *(uống thơm, ngon, ngọt) nhẹ một chai 3$50, nặng hai chai 7$00, rất nặng ba, bốn chai tùy bệnh.*

Nguyên sứ tòa thông-phán Thượng — hàng TRẦN-ĐỨC CẢNH 39 *phố Đình Tân, Nam-Định (Tonkin)*

HÀNG TƠ LỤA

Hàng toàn tơ, giá rẻ, hàng bền nhờ dệt bằng máy kiểu mới ở Âu-châu lại vừa mau vừa tốt

Hiện có Lãnh, Lụa, Nhiễu, Cẩm-châu bông nhỏ vân vân... có trắng, đen và các mùi.

Bán buôn và bán lẻ

Xin các ông các bà giúp cho công-nghệ nước nhà mau phát đạt mà hỏi lấy mẫu và giá tại :

TISSAGE MÉCANIQUE DE SOIERIES

Flachet Levannhan & Cie

Huynhkim près BINHDINH

BẮC NINH
Bệnh quỷ đã có thuốc tiên !!

[illegible]

NAM-KỲ

THÀNH-CÔNG: BÁC-THÁNH-DƯỢC ?

(1) Trừ-tê, (2) Bổ-huyết, (3) Giải-lao, (4) Ngũ-lâm, (5) Hóa đàm, (6) Bổ-tả, (7) Tán-ban, (8) Cấp-cứu

Của hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG N. 4 Rue de la Gare HOCMON

Tế-cấp thành-công bác thánh-dược :

Có tám thứ thuốc hay cứu giúp nhiều bịnh đã được THÀNH CÔNG nên gọi là Thành-công bác-thánh dược

1· **THẦN-HIỆU TÊ-BẠI-HOÀN** ; Kính cáo tam-kỳ đồng bào ai mắc bịnh phong tê, bại xuội, nhuc mỏi thế nào, hoặc đàn bà đẻ mà tê bại, hãy mau mau gởi thơ đến Bổn hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG HOCMON kịp lấy thuốc trừ tê mà uống thì ắt được mạnh, giá mỗi hộp là 1$20

2· **ĐIỀU-KINH BẠCH-ĐÁI-HOÀN** ; Quí bà, quí cô, dùng bổ huyết, điều kinh và trừ bạch đái hạ, trừ xây xẩm hết xót ruột hết nhức mỏi, dùng thuốc này thì được tươi nhuận da thịt rất thiệt hay, mỗi hộp giá là 1$00

3· **SÍ-LAO BỔ-TẠNG-HOÀN** ; Là thứ bổ tinh thần cho quí ông, quí thầy, và quí học sanh bổ phổi trừ ho, tức ngực đau lưng hoặc đi tinh cùng làm việc mệt mỏi bổ lao giải trí . . . . , thường dùng thì được *ích thọ diên niên*, giá mỗi hộp là 1$00

4. **NGŨ-LÂM BẠCH-TRƯỢC-TÁN** ; Trị về chứng đau lâu *kim-thời*, thuốc về bịnh ngũ-lâm hoặc lâu hoặc mau, dùng thì rất hay, mỗi lố 12 bao giá là 2$00

5· **HÓA ĐÀM CHỈ-KHÁI-TÁN** ; Chủ trị về các chứng ho rất thần hiệu, mỗi lố 12 bao giá là : 1$00, có thứ thuốc hoàn ho về phần ho huyết hoặc ho phong ho lao hậu 12 hoàn giá 1$00.

6· **BỔ TẢ HOÀN** ; *Thứ này tục danh* **THUẬN-QUYỀN-TÊ** *hiệu đồng hồ treo;* *dễ dàng xổ các giống* độc và đàm độc, làm cho *thanh trường giải uất*, trừ các chứng đau bụng lâu năm, hoặc đi vàng chối nước, mỗi chục 10 bao giá 2$00

7 **THANH NHIỆT GIẢI-BAN-TÁN**; chủ trị về *nam phụ lão ấu* các chứng ban chẩn tích nhiệt lình hầu hoặc con nít đổ mồ hôi ... mỗi lố 12 bao giá 1$00

8· **DOAN DƯƠNG CẤP CỨU HOÀN** ; ... *nhung nấm thang năm* để trị các chứng gấp ngặt như là ... đau bụng ... nóng lạnh nhức đầu, khi lên non lúc xuống biển, đem theo ... giá mỗi hộp 1$00

B-H sẵn có **LẢO THỤC-ĐỊA** *cửu chưng cửu sái* mỗi lượng 1$00 và **LỘC GIÁC GIAO** nấu kỹ lưỡng thượng hảo hạng để làm tề hoặc bổ thổ huyết dùng thậm ma uống bổ, mỗi lượng 1$20.

Thưa quí vị đồng bào, Tám thứ thuốc nói trên đây, toàn là tánh chất *cao lương phong vị* của bổn hiệu tinh chế. Thỉnh quí cô quí thầy dùng mà ... thì ắt được khương cường qui-thể, thấy linh nghiệm, CHẲNG HỀ SAI

Cách gởi mua thuốc, thơ hoặc mandat thì đề

Monsieur **TRƯƠNG-MINH-Ý;** Directeur TẠO NHƠN ĐƯỜNG

N· 4 Rue de la gare HOCMON Giađịnh

Qui ngài có mua các thứ thuốc nói trên đây xin nhớ ... mandat gởi trước thì tiền cước về phần **BỔN-HIỆU.**

Muốn đến Bổn hiệu do ngang bến xe lửa Hocmon đến

Bác-Thánh-Dược của nước nhà, xin đồng bào lấy lòng huệ cố.

Giúp nhau thánh-dược nước nhà ?

Trước lo quyền lợi, sau là vệ sanh.

Đồng bào ở xa gần muốn hỏi việc chi cần ... bổn hiệu trả lời ngay.

MỘNG – LƯƠNG – ĐƯỜNG

TÊ-CHỨNG-TẤT-THẮNG-HOÀN

Một ngàn bức thơ minh-tạ

Hoàn thuốc này trị bịnh Thời-khí (*Dịch tả*) rất thần hiệu. Bổn đường chế ra để giúp Đồng bào trong cơn nguy ... Bịnh cấp, đã được sở Thái-y-viện chứng nghiệm ... rất rất

Hơn bốn năm nay gởi cho khắp cõi ... quanh năm, Đông Pháp, dùng đều mạnh cả ... chẳng cứ này thì xứ hằng ngày những thơ gởi ... khắp phía nhiều nơi đồng đến xin thuốc và để ... chốn thôn quê xa thầy, không lời cám ơn ... thuốc, phải nên sắn có để phòng kẻ dư

Hỡi Đồng bào !!

Ai cần dùng thuốc ấy, ở gần tới đó nơi bổn-đường mà xin, ở xa thì gởi thơ đến đó chỉ ở tên họ cho rõ ràng và gởi theo 2 xu Timbre (1) để gởi thuốc, thì bổn đường mau mau gởi đến cho liền. Cách dùng thì có chương trình chỉ về sẵn sàng

Kính cáo

Bổn-đường có bán đủ các môn thuốc sống, thuốc chín, cao, đơn, hoàn, tán, lại có đại lý bán thuốc hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN (Hà nội), đầu hiệu VĨNH ĐỂ (Đồng hới) và các hiệu thuốc trứ danh trong cõi Á đông.

Trong tiệm sẵn có danh-y coi mạch hốt thuốc, tiện cho chư quí vị trong lúc cần dùng.

MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG

Pharmacie et médecine

n° 80 avenue Đại-ngãi n° 80 SOCTRANG (Cochinchine).

(1) Vì bấy lâu có nhiều người gởi thơ đến xin thuốc ... bổn đường sẵn lòng gởi thuốc đến thế mà không lãnh, làm cho thất tổn nhiều bề

Trong 3 tháng hè ???

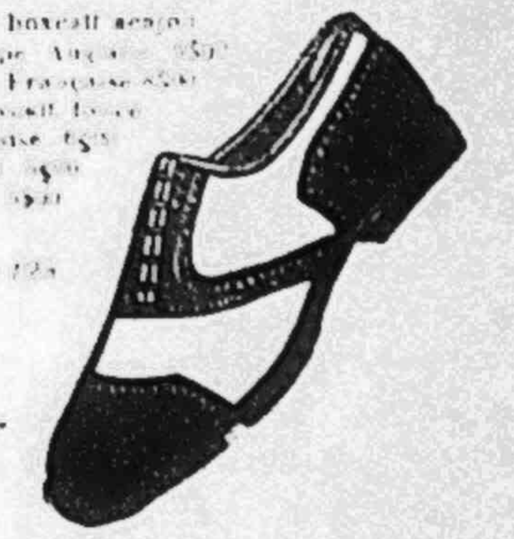

Các quí khách mua hàng của bản hiệu từ 6$00 trở lên thời không phải chịu tiền cước phí chi cả ;

Soulier en boxcalf beige garniture boxcalf ... Semelle en ... Anglaise ...
Semelle en cuir Française ...
Soulier en toile blanche garniture boxcalf ...
Semelle en Crepe Anglaise ...
Semelle en cuir Française ...
Soulier en toile blanche semelle Crepe ...
Mới soạn xong catalogue 1930
Qui khách mua hàng xin gửi ... tiền trước lấy catalogue xin gửi timbre ...

AN-THÀNH

37 phố hàng Đào HANOI

Mới có chè Tàu ướp hoa Thủy-Tiên bán 0$80 một chai

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

138-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn-hiệu bán sỉ và bán lẻ đồ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là : lãnh, xuyến, trừu, cẩm ... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mác ... không ... phai trổ. Bán lẻ đồ các thứ hàng Bombay, hàng ... Khăn đội đầu rất và thêm nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp ...

Trữ bán sỉ và lẻ đủ các thứ màu nhuộm của hãng hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ

Bánh hộp biscuits "Kim ..." ... chẳng khác nào biscuits mélanges choisis ... người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn hiệu ...

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng vạn Thành Nội-hóa N° 120 Bonnal Haiphong, giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn-hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ

Ở xa xin viết thơ thương nghị

TÂN LỢI

138-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

Directeur gérant : HUỲNH-THÚC-KHÁNG

Imprimerie TIẾNG-DÂN, HUẾ

HTKhang